

Krzyż Wolności i Solidarności

<https://ipn.gov.pl/kwi/uroczystosci/17831,Uroczystosc-wreczenia-Krzyzy-Wolnosci-i-Solidarnosci-Bialystok-1-lipca-2021.html>
2023-04-01, 02:31

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności – Białystok, 1 lipca 2021

W siedzibie Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku w imieniu Prezydenta RP odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności działaczom opozycji demokratycznej wręczył Prezes IPN dr Jarosław Szarek.

Krzyż Wolności i Solidarności został ustanowiony przez Sejm 5 sierpnia 2010 roku. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 roku przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Krzyż nadawany jest przez Prezydenta RP, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięi Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL. Źródłem uchwalenia Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP.

Uroczystość prowadził dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku dr hab. Piotr Kardela, który serdecznie powitał odznaczonych i skierował do nich te słowa:

Dzisiejsza uroczystość ma charakter wyjątkowy, ponieważ jest to moment, w którym my, jako przedstawiciele społeczeństwa wolnej Polski chcemy spłacić dług, jaki zaciągnęliśmy u tych wszystkich, którzy w latach komunistycznego zniewolenia, walcząc w obronie podstawowych ludzkich praw, położyli na szali wolność osobistą, wolność i dobrobyt swoich rodzin, i ponosili przez lata ofiarę zapomnienia.

Prezes IPN dr Jarosław Szarek w swoim przemówieniu skierowanym do obecnych serdecznie podziękował wszystkim, którzy walczyli o wolną Polskę, o godność każdego człowieka. Powiedział :

Chciałbym, żeby te Krzyże Wolności i Solidarności były również symboliczną nagrodą dla Waszych rodzin, za czas strachu, niepewności, a nieraz także samotności i społecznego odrzucenia. Są dziś w Waszym gronie zwykli ludzie: ówcześni robotnicy, rolnicy, i pracownicy samorządów. To pokazuje, że pragnienie życia w wolnej Ojczyźnie było pragnieniem

powszechnym. A jednak nie wszystkim wystarczało odwagi, by sprzeciwić się zbrodniczemu systemowi, który jeszcze w trakcie trwania swej agonii nie wahał się zabijać przeciwników politycznych. Dlatego jesteście ludźmi wyjątkowymi, którym w ten sposób wyrażamy dziś naszą wdzięczność.

W dniu dzisiejszym odznaczone zostały 44 osoby, dekorowanie zasłużonych z racji obostrzeń pandemicznych odbyło się w dwóch turach.

Biogramy osób odznaczonych w I turze uroczystości :

Teresa Antoniewicz w latach 1984-88 wraz z mężem prowadziła w Kutnie „Podziemne Wydawnictwo Dom”. Jednocześnie w latach 1984-87 była członkiem redakcji podziemnego pisma „Gazeta Podziemna”(od 1986 r. ukazującego się z podtytułami „Solidarność Ziemi Kutnowskiej”, a od nr 16 „NSZZ <<Solidarność>> Ziemi Kutnowskiej i Gostynińskiej”). W pracy redakcyjnej posługiwała się pseudonimem „Roma”.

Bogdan Kazimierz Charkiewicz drukował i kolportował Biuletyn Informacyjny „Cień” sygnowany przez Terenową Komisję Koordynacyjną NSZZ „Solidarność” w Czarnej Białostockiej. Przechowywał materiały poligraficzne oraz sprzęt drukarski. Był także łącznikiem w kolportażu niezależnych wydawnictw. Działalność tę prowadził w latach 1982-1985.

Ks. Wacław Lewkowicz, w l. 1977-87 notariusz kurii arcybiskupiej w Białymstoku, od początku lat 80. wspierał „Solidarność”. Obok ks. Witolda Pietkuna od września 1981 r. do 1987 r. był duszpasterzem białostockiej „S”.

Po 13 XII 81 r. pomagał ukrywającym się związkowcom. Od pierwszych dni stanu wojennego, dzięki m.in. jego życzliwości, mogli oni liczyć na schronienie na plebanii parafii pw. św. Rocha, a od lutego 1982 r. na plebanii parafii farnej w Białymstoku. Ponadto ks. W. Lewkowicz z ramienia kurii nadzorował podział pomocy charytatywnej, udzielał wsparcia internowanym i ich rodzinom, prowadził ewidencję internowanych i zwolnionych z pracy. Celebrował wiele nabożeństw z okazji rocznic patriotycznych, msze za Ojczyznę, po zamachu na Jana Pawła II (14 V 81 r.), mszę w intencji więźniów politycznych (17 VIII 81 r.), podczas strajku studentów w Białymstoku

(XII 1981 r.), mszę żałobną w przeddzień pierwszej rocznicy śmierci ks. W. Pietkuna (28 IV 82 r.), nabożeństwo z udziałem internowanych (21 XI 82 r.). W głoszonych kazaniach upominał się o więźniów politycznych, nawoływał do wspierania ich przez społeczeństwo, do narodowej solidarności, domagał się ukarania winnych za wydarzenia z grudnia 1970 r. na Wybrzeżu, wspominał pomordowanych w Katyniu, przypominał ks. J. Popiełuszkę, podważał wiarygodność procesu toruńskiego, krytykował sytuację gospodarczą. Pełnił funkcję łącznika między Regionalną Komisją Wykonawczą (organ podziemnych struktur „Solidarności”), a biskupem Archidiecezji Wileńskiej z siedzibą w Białymstoku. Ułatwił w ten sposób realizację tych przedsięwzięć opozycji, które wymagały wsparcia ze strony Kościoła. W l. 1978-87 kilkakrotnie

był wzywany do Urzędu ds. Wyznań. Władze wojewódzkie wielokrotnie wyrażały przed biskupem Edwardem Kisielem niezadowolenie z powodu działalności ks. Wacława Lewkowicza.

Maria Michelis była członkiem NSZZ „Solidarność” w Okręgowym Przedsiębiorstwie Przemysłu Młynarskiego w Białymstoku, delegatem Regionu Białystok na Walny Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” w czerwcu 1981 roku. W latach 1982–86 zajmowała się kolportażem nielegalnych wydawnictw pełniąc rolę łączniczki między członkami NSZZ „Solidarność” w Białymstoku. W okresie 1982–83 zbierała pieniądze na rzecz NSZZ „Solidarność”. Z powodu swojej działalności została przeniesiona na bardziej uciążliwe stanowisko w swoim zakładzie pracy. 29 VIII 85 r. w jej mieszkaniu przeprowadzono rewizję, w wyniku której zarekwirowano wiele nielegalnych wydawnictw. Jako właścicielka nielegalnych publikacji, została zatrzymana do wyjaśnienia.

Józef Mozolewski działalność opozycyjną rozpoczął w 1980 r. Pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Mońkach. Zaangażował się w tworzenie lokalnych struktur związku w Mońkach. Był współtwórcą Terenowej Komisji Koordynacyjnej w Mońkach, w której objął funkcję wiceprzewodniczącego. Był także delegatem na walny zjazd NSZZ „S” Regionu Białystok w czerwcu 1981 r. Wszedł wówczas w skład Zarządu Regionu.

Po 13 XII 81 r. kontynuował działalność. Zajmował się organizacją pomocy osobom represjonowanym. Utrzymywał kontakt z działaczami „S” z Białegostoku i innych części kraju. Uczestniczył w kolportażu wydawnictw niezależnych, które przywoził nawet z Dolnego Śląska, rozwieszał plakaty w Mońkach oraz na trasie Mońki-Ełk. Brał udział w wielu uroczystościach patriotyczno-religijnych organizowanych przez środowiska opozycyjne, np. w mszach za Ojczyznę w Suchowoli. W 1988 r. zaangażował się w reaktywowanie „Solidarności” w Mońkach. Został wówczas Przewodniczącym Terenowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „S” w Mońkach. Funkcję tę pełnił do 1993 r.

Tomasz Andrzej Pieślak był współorganizatorem strajku w Olsztyńskich Zakładach Opon Samochodowych „Stomil” w sierpniu 1980 r., aktywnym działaczem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w OZOS „Stomil”. Został powołany do odbycia służby w jednostce wojskowej nr 2568 w Węgorzewie od 5 XI 82 do 10 I 83 r. Był to rodzaj represji wobec działaczy opozycyjnych. Internowanych podczas służby wojskowej poddawano indoktrynacji politycznej oraz zmuszano do wykonywania ciężkich i często bezsensownych prac.

Józef Poliński był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność”. W okresie stanu wojennego angażował się w kolportaż nielegalnych wydawnictw, utrzymywał kontakty ze znanymi działaczami opozycji, np. Cezarym Nowakowskim, Ryszardem Marciukiem. Brał udział w akcjach rozwieszania flag „Solidarności”. Od 1984 r. należał do grupy mieszkańców Choroszczycy o poglądach opozycyjnych. Uczestniczył w spotkaniach, także we własnym domu. Ich efektem było urządzenie symbolicznego grobu ks. J. Popiełuszki przy kościele w Choroszczycy, którego wystrój zawierał symbole „Solidarności” (1984). Uczestniczył we Mszach Św. za Ojczyznę w Warszawie w Kościele pw. św. Stanisława Kostki (od 1986 r.) oraz w Choroszczycy (od 1987), pielgrzymkach do Częstochowy (od 1986), wyjeździe do Warszawy w związku z pielgrzymką Jana Pawła II do Polski (1987). Na wszystkich wymienionych uroczystościach przedstawiciele

grupy występowali z transparentami, na których widniały hasła o charakterze antykomunistycznym.

Jadwiga Prus była sekretarzem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu Wewnętrznego w Białymstoku. Po 13 grudnia 1981 r. kontynuowała działalność konspiracyjną. Współpracowała z działaczami NSZZ „S” Regionu Białystok oraz Konfederacją Polski Niepodległej. Angażowała się w kolportaż wydawnictw drugiego obiegu, uczestniczyła w akcjach ulotkowych i demonstracjach antykomunistycznych. Wspierała materialnie działalność podziemnych struktur opozycji, angażowała się w pomoc osobom represjonowanym. Uczestniczyła w spotkaniach konspiracyjnych przy kościele p.w. Niepokalanego Serca Maryi w Dojlidach. Działalność taką prowadziła do czerwca 1989 r.

Bogusław Roszkowski prowadził działalność opozycyjną w latach 1983–89. Współpracował z podziemną organizacją NSZZ „Solidarność” przy zakładach PKP w Białymstoku. Angażował się w kolportaż wydawnictw drugiego obiegu, uczestniczył w akcjach ulotkowych, demonstracjach antykomunistycznych oraz uroczystościach patriotyczno-religijnych. Angażował się w działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Białymstoku skupioną wokół ks. Wojciecha Pełkowskiego, wspierając akcje podziemnych struktur NSZZ „S”. Brał udział w konspiracyjnych spotkaniach działaczy opozycji oraz współpracował z nielegalnym punktem kolportażu prowadzonym przez ks. W. Pełkowskiego.

Adela Maria Suchowierska po 13 XII 81 r. aż do czerwca 1989 r. angażowała się w działalność konspiracyjną w strukturach NSZZ „Solidarność” Region Białystok oraz Konfederacji Polski Niepodległej. Aktywnie uczestniczyła w rozpowszechnianiu podziemnych wydawnictw. W jej mieszkaniu znajdował się punkt kolportażu wydawnictw drugiego obiegu, odbywały się tam również spotkania konspiracyjne działaczy NSZZ „S” Region Białystok oraz KPN. Uczestniczyła także w manifestacjach oraz uroczystościach religijno – patriotycznych organizowanych przez podziemne struktury opozycji. Współpracowała z kapłanem białostockiej „S” ks. Stanisławem Suchowolcem. Wspierała materialnie działalność regionalnych władz opozycji antykomunistycznej.

Jan Suchowierski od 13 XII 81 r. do czerwca 1989 r. prowadził działalność konspiracyjną w strukturach NSZZ „S” Region Białystok oraz Konfederacji Polski Niepodległej. Aktywnie angażował się w rozpowszechnianie wydawnictw drugiego obiegu. Uczestniczył konspiracyjnych spotkaniach podziemnej „S” i KPN oraz demonstracjach antykomunistycznych. Użyczał swojego mieszkania na miejsce spotkań działaczy podziemia antykomunistycznego. Znajdował się tam również punkt kolportażu wydawnictw bezdebitowych. Był także zaangażowany w działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy oraz Niezależnego Ruchu Społecznego im. ks. Jerzego Popiełuszki. Współpracował z ks. Stanisławem Suchowolcem – kapłanem białostockiej „S”. W związku z działalnością opozycyjną był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.

Ewa Waclawa Sypytkowska w 1980 r. zaangażowała się w działalność opozycyjną. Pełniła funkcje wiceprzewodniczącej

i skarbnika Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Powszechnej Spółdzielni Spożyców „Społem” w Białymstoku.

Po 13 XII 81 r. aktywnie włączyła się w akcję organizowania pomocy dla osób represjonowanych. W swoim mieszkaniu przez ok. 2 miesiące ukrywała byłego przewodniczącego białostockiego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „S” Feliksa Gołębińskiego, który w nocy 13 XII 81 r. uciekł przed chcącymi go aresztować funkcjonariuszami SB, odnosząc przy tym ciężkie rany. Przeżył tylko dzięki szybkiej pomocy Pani Ewy Sypytkowskiej i jej rodziny, która przez następne miesiące zapewniała mu pełną opiekę i niezbędne lekarstwa. W drugiej połowie lat 80. włączyła się w działalność grupy opozycjonistów skupionych wokół byłego przewodniczącego NSZZ „S” Regionu Białystok Stanisława Marczyka. Zajmowała się kolportażem niezależnych wydawnictw i prasy oraz dostarczała papier do druku. Uczestniczyła we wszystkich uroczystościach patriotyczno-religijnych organizowanych przez środowiska opozycyjne, tj. mszach za Ojczyznę w Białymstoku i w Warszawie, obchodach Święta Konstytucji 3 Maja, rocznicy bitwy pod Monte Cassino, Katynia, podpisania porozumień sierpniowych, agresji sowieckiej na Polskę. Rozpowszechniała informacje w kręgu zaufanych osób o terminie i miejscu imprez. W sierpniu 1986 r. funkcjonariusze SB dokonali przeszukania jej mieszkania. Jako dowód przestępstwa zarekwirowano kolekcję znaczków poczty podziemnej, które nabywała, wiedząc że w ten sposób wspiera działalność opozycyjną. Została wówczas aresztowana. Zwolniono ją po umorzeniu sprawy. W 1988 r. uczestniczyła w powołaniu, a następnie weszła w skład Regionalnej Komisji Interwencji i Praworządności, której celem było udzielanie pomocy prawnej i materialnej osobom represjonowanym.

Ryszard Tur po wprowadzeniu stanu wojennego był zaangażowany w tworzenie podziemnych struktur „Solidarności” w Białymstoku.

Na początku 1982 r. przez 3 miesiące ukrywał w swoim mieszkaniu Romana Wilka – członka Prezydium MKZ „Solidarność” Regionu Białystok. W latach 1982-1985 był aktywnym członkiem siatki kolportażowej wydawnictw podziemnych, przechowywał również materiały służące do ich składania. W jego mieszkaniu odbywały się spotkania działaczy opozycji. Był także zaangażowany w pomoc rodzinom osób internowanych i więzionych opozycjonistów.

Lesław Eugeniusz Wechowski był przewodniczącym Komitetu Zakładowego NSZZ „Solidarność” przy Obwodzie Lecznictwa Kolejowego w Białymstoku. Był także członkiem Rejonowej Komisji Porozumiewawczej Kolejarzy NSZZ „S” w Białymstoku i delegatem na I Walny Zjazd Delegatów Regionu Białystok. Został internowany 13 XII 81 r. Zwolniony został 23 XII 81 r. Od 1982 r. był zaangażowany w kolportaż podziemnej prasy wydawanej przez struktury NSZZ „Solidarność” w Białymstoku, a także zbierał fundusze na rzecz osób represjonowanych. Brał udział w spacerach ul. Lipową w Białymstoku w czasie trwania „Dziennika TV”. W latach 1985-1987 uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez białostockie środowiska opozycyjne, w tym KOR.

Pośmiertnie

Sławomir Chudzik współpracował z podziemnymi strukturami „Solidarności” od 1983 do 1988 r.

Należał do Związku Polskich Artystów Plastyków w Białymstoku. Wykonywał projekty plastyczne wydawnictw podziemnych, druków oraz plakatów. Po zawieszeniu działalności ZPAP jako jeden z członków zarządu doprowadził do przełożenia planowanego na 1 maja 1983 r. terminu wystawy prac malarskich na wrzesień. Miała być to odpowiedź na decyzję władz o zawieszeniu związku. Należał do Społecznego Komitetu Budowy Pomnika ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego z inicjatywy członków białostockiego KIK. Na początku 1985 r., po śmierci ks. J. Popiełuszki, współorganizował w Białymstoku ogólnopolską wystawę malarską poświęconą temu wydarzeniu i postaci księdza.

Był współorganizatorem Dni Kultury Chrześcijańskiej. W rocznicę śmierci Józefa Piłsudskiego w 1985 r. zaprojektował i wydrukował bloczek poczty podziemnej z Marszałkiem, a także bloczek poczty „Solidarności”, na którym umieszczono wizerunek ks. Popiełuszki. Wszystkie bloczki kolportowano w regionie i całym kraju. Pozyskiwane fundusze ze sprzedaży znaczków współfinansowały imprezy w ramach Dni Kultury Chrześcijańskiej oraz pokrywały wydatki związane z wydawaniem periodyku „SŁOWA”.

Ks. Czesław Gładczuk profesor Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku w latach 1981–88 wspomagał działalność podziemnych struktur NSZZ „Solidarność” Regionu Białystok. Od 1972 r. był duszpasterzem inteligencji w Białymstoku, a od grudnia 1980 r. kapłanem Klubu Inteligencji Katolickiej w Białymstoku. Od 13 XII 81 r. działalność KIK została zawieszona, ale kontynuowano spotkania w konspiracji, podczas których ks. Cz. Gładczuk prowadził sekcję filozofii. Od grudnia 1982 r. wszedł w skład komitetu organizacyjnego Dni Kultury Chrześcijańskiej w Białymstoku. Było to miejsce spotkań działaczy „S”. W ich trakcie rozpowszechniano opozycyjne oraz wydawnictwa drugiego obiegu. Ks. Cz. Gładczuk aktywnie angażował się w pomoc przy rozdziale darów represjonowanym, ich rodzinom oraz najbardziej potrzebującym. Był łącznikiem struktur podziemnych „S”. W wielu przypadkach ochraniał represjonowanych przez aresztowaniem. W kazaniach zdecydowanie potępiał wprowadzenie stanu wojennego. M. in. w styczniu 1987 r. koncelebrował mszę św. w kościele parafialnym w Starosielcach, w której wzięli udział internowani, więźni i prześladowani z NSZZ „S”.

Henryk Smaczny w latach 80. aktywnie angażował się w działalność opozycyjną. 31 XII 81 r., po przeszukaniu miejsca zamieszkania, został zatrzymany, a następnie tymczasowo aresztowany postanowieniem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Białymstoku z powodu gromadzenia i przechowywania w celu rozpowszechniania 263 egzemplarzy ulotek antypaństwowych zawierających dane na temat działalności ZOMO. Śledztwo zakończono 9 I 82 r. przekazaniem sprawy do Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Białymstoku.

27 I 82 r. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego skazał ww. na karę 3 lat pozbawienia wolności i 2 lata pozbawienia praw publicznych. Od 28 I 82 r. więziony był w Areszcie Śledczym w Białymstoku. 16 IV 82 r. został przeniesiony do Zakładu Karnego w Bartoszycach, a następnie 8 VI 82 r. do ZK w Braniewie. Zwolniony został 25 III 83 r. na mocy uchwały Rady Państwa z 15 III 83 r. o skorzystaniu z prawa łaski przez warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności z wyznaczeniem okresu próby na 2 lata.

Biogramy osób odznaczonych w II turze uroczystości :

Mariusz Dziemiańczyk po 13 XII 81 r. podjął działalność opozycyjną początkowo w grupie nieformalnej na terenie Kętrzyna i Reszla, a od 1985 r. jako członek Federacji Młodzieży Walczącej Warmii i Mazur. Brał udział w kolportażu ulotek i pism FMW, uczestniczył w akcjach malowania napisów na murach, wywieszania transparentów oraz Mszach za Ojczyznę i pielgrzymkach Federacji do sanktuarium w Świętej Lipce i na Jasną Górę.

Tomasz Dziemiańczyk po 13 XII 81 r. podjął działalność opozycyjną początkowo w grupie nieformalnej na terenie Kętrzyna i Reszla, a od 1985 r. jako członek Federacji Młodzieży Walczącej Warmii i Mazur. Brał udział w kolportażu ulotek i pism FMW, uczestniczył w akcjach malowania napisów na murach, wywieszania transparentów oraz Mszach za Ojczyznę i pielgrzymkach Federacji do sanktuarium w Świętej Lipce.

Grzegorz Marian Jasiński prowadził działalność opozycyjną od 1977 r. jako drukarz i kolporter w Wydawnictwach „Głos” i „Krağ”. Przywoził do Olsztyna publikacje i gazetki opozycyjne m.in. „Biuletyn Informacyjny KSS-KOR”. W latach 1984-89 był redaktorem i drukarzem podziemnego pisma Regionu Warmińsko-Mazurskiego „Rezonans”. Brał udział w demonstracji 3 V 82 r. w Warszawie, podczas której zdejmował flagi, za co został skazany na podstawie dekretu o stanie wojennym na karę 5 tys. zł grzywny.

Danuta Kaszlej będąc studentką Wydziału Historii Uniwersytetu Warszawskiego do 15 VI 86 r. wspólnie z innymi osobami brała udział w drukowaniu i rozpowszechnianiu nielegalnego wydawnictwa „KAT” („Krajowa Agencja Terenowa”). Tego dnia została aresztowana i osadzona w Areszcie Śledczym Warszawa – Grochów. 23 VI 86 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy skazał Danutę Karczewską na 1 rok pozbawienia wolności. 14 VIII 86 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy umorzył postępowanie karne, a 15 VIII 86 r. został uchylony środek zapobiegawczy w postaci aresztu tymczasowego.

Bogusław Łupiński od sierpnia 1980 roku do czerwca 1989 r. był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” oraz NSZZ „S” Rolników Indywidualnych w Suraziu. Podczas stanu wojennego zajmował się kolportażem nielegalnych ulotek ośmieszających ówczesne władze, ustrój PRL oraz stan wojenny. Brał udział w uroczystościach patriotycznych, demonstracjach, strajkach i wiecach.

Grażyna Mirosława Perkowska współpracowała z NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w Gminie Sokoły, a po wprowadzeniu stanu wojennego, od początku 1982 r., z podziemnymi strukturami „Solidarności”. Kolportowała nielegalną prasę i ulotki, a także samodzielnie przygotowywała transparenty na różne uroczystości patriotyczne i uczestniczyła w malowaniu haseł antykomunistycznych na budynkach użyteczności publicznej. Brała udział w Mszach Świętych za ojczyznę organizowanych w Sokołach. Angażowała się w działalność opozycyjną do 4 VI 89 r.

Zenon Perkowski był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gminie Sokoły od 1981 do 1989 r. Zajmował się kolportażem ulotek oraz plakatów. Brał udział w uroczystościach patriotyczno-religijnych – Mszach Św. za Ojczyznę w Warszawie, Suchowoli i

Sokołach. Uczestniczył w pogrzebach ks. Jerzego Popiełuszki i ks. Stanisława Suchowolca. Brał udział w malowaniu haseł antykomunistycznych na budynku użyteczności publicznej.

Wiesława Śniecińska-Dworakowska od 13 XII 81 do 4 VI 89 r. angażowała się w działalność konspiracyjną w strukturach NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gminie Sokoły. W 1982 r. w mieszkaniu Państwa Śniecińskich powstał podziemny komitet „S” RI. Została tam także uruchomiona drukarnia ulotek. Ww. kolportowała ulotki i plakaty opozycji antykomunistycznej. Współpracowała z Janem Besztą-Borowskim – przewodniczącym „S” RI w Białymstoku. Uczestniczyła w uroczystościach patriotycznych.

Jan Warakowski był w latach 1984–1989 aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” w Wytwórni Podkładów Strunobetonowych „Kolbet” w Suwałkach. Zajmował się kolportowaniem prasy podziemnej, brał udział w Mszach Św. za Ojczyznę. W latach 1986-1987 w jego mieszkaniu funkcjonariusze SB kilkakrotnie przeprowadzali rewizje. W 1988 r. był wzywany na przesłuchanie do WUSW w Suwałkach w związku z tym, że od 1986 r. był członkiem MKZ NSZZ „Solidarność” w Suwałkach.

Pośmiertnie

Bronisław Chełmiński był przewodniczącym Rejonowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Grajewie. Organizował strajki i opowiadał się przeciwko polityce partii i rządu PRL. Został internowany 13 grudnia 1981 r. i osadzony w ośrodkach odosobnienia w Białymstoku, a następnie w Suwałkach. Zwolniony został 4 marca 1982 r. Kontynuował działalność opozycyjną. W 1989 r. był inicjatorem wznowienia działalności RKK NSZZ „Solidarność” w Grajewie. Był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w Grajewie do 30 sierpnia 1989 r.

Ireneusz Jewiak prowadził działalność opozycyjną od 1983 r. kolportował ulotki i pisma podziemne. Został zatrzymany 19 V 84 r. na dworcu PKP w Działdowie. W jego bagażu odnaleziono ulotki i pisma opozycyjne. Decyzją Prokuratury Rejonowej w Działdowie został tymczasowo aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Działdowie, a następnie w areszcie Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Ciechanowie Oddział w Mławie. 12 VI 84 r. został przewieziony do Warszawy i osadzony w Areszcie Śledczym Warszawa-Mokotów, skąd został zwolniony 26 VII 84 r. decyzją prokuratora Prokuratury Rejonowej w Działdowie na mocy amnestii.

Stanisław Kowalczyk prowadził aktywną działalność w strukturach NSZZ „Solidarność” w Wytwórni Podkładów Strunobetonowych „Kolbet” w Suwałkach po ogłoszeniu stanu wojennego. Z tego powodu Prokuratura Rejonowa w Suwałkach w okresie od 11 XI 83 do 2 I 84 r. prowadziła dochodzenie zakończone umorzeniem. Od 29 VIII 85 do 17 XII 85 r. w Prokuraturze Rejonowej w Suwałkach toczyło się dochodzenie, którego powodem było „podejmowanie przez Pana Stanisława Kowalczyka działań w celu wywołania niepokoju publicznego” – w jego mieszkaniu znaleziono nielegalne wydawnictwa. Sprawę umorzono warunkowo. W grudniu 1988 r. Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Suwałki ukarało Stanisława

Kowalczyka grzywną z zamianą na 30 dni aresztu za „przechowywanie z zamiarem rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw”. 6 II 1989 r. Kolegium ds. Wykroczeń przy Wojewodzie Suwalskim zmieniło areszt na grzywnę pieniężną. Od 1 VII 85 do 1 VII 87 r. miał zastrzeżone wyjazdy do wszystkich krajów świata. W 1986 r. brał udział w mszach za Ojczyznę odprawianych przez ks. Gadomskiego w Smolnikach koło Suwałk. W lipcu 1987 r. był jednym z inicjatorów powstania, a potem ujawnionym członkiem Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w lipcu 1945 roku. W związku z tą działalnością był wezwany na przesłuchanie w sierpniu 1987 r. do Wydziału Społeczno-Administracyjnego Urzędu Wojewódzkiego.

Andrzej Śliwiński w latach 1980-84 angażował się w działalność opozycyjną. W 1980 r. był jednym ze współzałożycieli NSZZ „Solidarność” w Siemiatyckich Zakładach Obuwia, a następnie przewodniczącym Komisji Zakładowej. Wszedł również w skład Terenowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „S” w Siemiatyczach. Po 13 XII 81 r. nie zaprzestał działalności. Zaangażował się w zbieranie funduszy na pomoc internowanym działaczom „Solidarności” i organizowanie Mszy Św. w ich intencji. Był także aktywnym członkiem grupy, która w Siemiatyczach zajmowała się kolportażem niezależnych wydawnictw i przeprowadzaniem akcji ulotkowych. Odmawiał udziału w pochodach 1 Maja. Był wielokrotnie zatrzymywany przez funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa. Przenoszono go na coraz niższe stanowiska. Ostatecznie w 1984 r. został zwolniony z pracy. Cztery lata pozostawał bez zatrudnienia. W 1988 r. wyjechał do RFN.

Tadeusz Śnieciński po 13 XII 81 r. prowadził działalność opozycyjną w strukturach NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gminie Sokoły. W 1982 r. w mieszkaniu Państwa Śniecińskich powstał podziemny komitet „S” RI. T. Śnieciński współpracował m.in. z Janem Besztą-Borowskim. Angażował się w działalność kolportażową niezależnych wydawnictw, ulotek oraz plakatów antykomunistycznych. W miejscu zamieszkania T. Śniecińskiego znajdował się skład materiałów drukarskich i poligraficznych. Uczestniczył w wiecach, protestach i spotkaniach konspiracyjnych organizowanych przez opozycję. Działalność opozycyjną prowadził aż do śmierci w 1987 r.